

การแปลความสัมพันธ์เชิงอำนาจ: กรณีศึกษานวนิยายเรื่อง “ฟิฟตี้ शेดส์ ออฟ เกรย์” Translating Power Relations: A case study of “*Fifty Shades of Grey*”

ภาสกร เชื้อสววย

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การถ่ายทอดแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจจากต้นฉบับมาสู่ฉบับแปล โดยใช้แนวคิดเรื่องหน้าที่ระหว่างบุคคล (interpersonal function) ของภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ (Systemic Functional Linguistics) ของ Suzanne Eggins (2004) เป็นกรอบและเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์บทสนทนาระหว่างตัวละครหลักในนวนิยายเรื่อง ฟิฟตี้ शेดส์ ออฟ เกรย์ ที่ประพันธ์โดย อี แอล เจมส์ ในปี พ.ศ. 2554 เป็นกรณีศึกษาเปรียบเทียบต้นฉบับภาษาอังกฤษและฉบับแปลภาษาไทย จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจถ่ายทอดออกมาในโครงสร้างประโยคคำสั่งและบอกเล่าทั้งต้นฉบับและฉบับแปล ส่วนในฉบับแปลพบว่ามีการใช้คำเลี่ยง (euphemism) เมื่อตัวบทกล่าวถึงเรื่องเพศ และคำลงท้าย (final particle) ที่ทำให้การแสดงอำนาจมีความเด็ดขาดลดลง

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การแปล ภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่

Abstract

This paper is to analyse how power relations are expressed in the source text (English) and translated in the target text (Thai). The analytical framework that was applied was drawn from the interpersonal function of systemic functional linguistics (Eggins, 2004). The analysed data are conversations between the two main characters in E. L. James' *Fifty Shades of Grey* (2011) both in English and Thai versions. The study found that power relationships are expressed in both comparative and declarative clauses in both the English and Thai versions. Euphemisms and final particles in the translation were found to decrease the degree of commands.

Keywords: power relations, translation studies, systemic functional linguistics

1. บทนำ

มีผู้ให้คำจำกัดความคำว่า อำนาจ (power) ไว้จำนวนมาก ตัวอย่างเช่น John R. P. French และ Bertram Raven (1959) ได้อธิบายความหมายของอำนาจในแง่ของอิทธิพลที่บุคคลหนึ่งมีต่ออีกบุคคลหนึ่ง ในขณะที่ Adam D. Galinsky และคณะ (2003) กล่าวว่า อำนาจมีความหมายในเรื่องของการที่ผู้มีอำนาจเป็นผู้ตัดสินใจให้ผู้ไม่มีอำนาจปฏิบัติตามโดยมีผลลัพธ์ตามที่มีอำนาจต้องการ พจนานุกรมอ็อกซ์ฟอร์ด (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/power>) ให้คำจำกัดความของอำนาจไว้ลักษณะหนึ่งว่าคือ ความสามารถในการสั่งหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่น หรือขั้นตอนกระบวนการของเหตุการณ์หนึ่ง ๆ จะเห็นได้ว่า อำนาจ มักใช้ในความหมายของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (power relation) ระหว่างบุคคลที่บุคคลหนึ่งมีเหนืออีกบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลประเภทหนึ่งที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบไม่เท่าเทียมกันได้อย่างชัดเจนคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ออกคำสั่ง (dominance หรือ dom) กับผู้รับคำสั่ง (submissive หรือ sub) ซึ่งเป็นบทบาทสมมติในกิจกรรมทางเพศ ที่ปรากฏในกลุ่ม BDSM ซึ่งประกอบด้วยสามกลุ่มคู่ ได้แก่ ก. Bondage and Discipline ข. Dominance and Submission และ ค. Sadism and Masochism บทบาทของคู่แรกประกอบด้วยผู้ที่ถูกพันธนาการ (bondage) และผู้พันธนาการ (discipline) และคู่ที่สามประกอบด้วยผู้ที่ทำให้คู่ของตนเจ็บปวด (sadism) และ ผู้ที่นิยมความเจ็บปวดของตนเอง (masochism) กิจกรรมทั้งสามประเภทนี้ สามารถแบ่งออกเป็น ฝ่ายที่มีอำนาจซึ่งประกอบไปด้วย Discipline, Dominance และ Sadism กับฝ่ายที่ไม่มีอำนาจอัน ได้แก่ Bondage, Submission และ Masochism

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของบทบาทในกิจกรรมดังกล่าว นอกจากจะเป็นการปฏิบัติในเฉพาะกลุ่มบุคคลในสังคมแล้ว ยังปรากฏอยู่ในนวนิยายตะวันตกร่วมสมัยหลายเรื่อง เช่น The Girl with the Dragon Tattoo (2005) The Switch (2006) Ascendancy (2010) Never the Face (2011) รวมถึงเรื่อง Fifty Shades of Grey (2011) ที่ประพันธ์โดย E. L. James ซึ่งเป็นนวนิยายเรื่องแรกในนวนิยายไตรภาค อีกสองเรื่องประกอบด้วย Fifty Shades of Darker และ Fifty Shades Freed นวนิยายเรื่องนี้แสดงความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งของตัวละครหลักสองตัวคือ อแนสเตเซีย สตีล ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เพิ่งจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย และ คริสเตียน เกรย์ นักธุรกิจมหาเศรษฐี นวนิยายเล่าจากมุมมองของอแนสเตเซีย ที่พัฒนาความสัมพันธ์กับคริสเตียนอย่างรวดเร็ว โดยคริสเตียนเสนอให้อแนสเตเซียเซ็นสัญญาเป็นคู่นอนของเขาพร้อมทั้งยินยอมการประกอบกิจกรรมทางเพศในลักษณะ BDSM ดังกล่าว โดย คริสเตียนรับบทผู้ออกคำสั่ง (dom) และ อแนสเตเซียเป็นผู้ฟังคำสั่ง (sub) ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมทางเพศลักษณะต่าง ๆ ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบนี้ เกี่ยวข้องกับการออกคำสั่งและการปฏิบัติตามคำสั่ง โดยอาจมีรางวัลหรือ